

Mitte Schroeven

Thomas More

Contact: [Mitte.schroeven@thomasmore.be](mailto:Mitte.schroeven@thomasmore.be)

## Hoe geef je effectieve feedback op schrijftaken?

### 1. Inleiding

Feedback kan heel krachtig zijn en een grote invloed hebben op leerprestaties. In een metareview van de *Education Endowment Foundation* zien we dat feedback een relatief goedkope interventie is die tot 6 maanden leerwinst kan opleveren (EEF 2023). Toch is feedback ook erg complex. Zo is er bijvoorbeeld een grote discrepantie in de perceptie van feedback tussen studenten en docenten (Carless 2006), en kan feedback soms zelfs tot negatieve resultaten leiden (Kluger & Denisi 1996). Neem daar nog eens bij dat feedback geven vaak een bijzonder tijdrovende activiteit is (Muijs & Bokhove 2020). Zeker feedback geven op schrijftaken is voor leerkrachten Nederlands vaak erg arbeidsintensief, maar de effecten op de schrijfvaardigheid van leerlingen zijn meestal bijzonder teleurstellend. Hoog tijd om eens een kijkje te nemen naar wat onderzoek ons leert over effectieve feedback, en hoe we dit kunnen toepassen op schrijftaken binnen het vak Nederlands.

### 2. Toon leerlingen hoe kwaliteit eruitziet

Des te hoger de kwaliteit van het eindproduct, des te minder tijd je moet besteden aan feedback achteraf. Dat lijkt logisch. Veel leerkrachten geven dan ook op voorhand ‘succescriteria’, ‘checklists’ en ‘*rubrics*’ met de leerlingen mee, zodat ze weten wat er van hen verwacht wordt. Toch lijkt dat zelden echt goed te werken. Zoals Carl Hendrick in het boek *What does this look like in the classroom* schrijft: “*It is very difficult to be excellent if you don’t know what excellent looks like*” (Hendrick & McPherson 2017). Bij schrijftaken is het belangrijk om je te realiseren dat jij, als expert, last hebt van de kennisvloek. Jij hebt al veel teksten en leduurtaken gelezen, dus jij weet heel goed hoe kwaliteit eruitziet. Je leerlingen, echter, zijn beginners. Zij hebben veel beperktere kennischema’s. Daarom is het belangrijk om niet alleen de kwaliteitscriteria mee te geven, maar om leerlingen ook te tonen hoe kwaliteit eruitziet.

We bekijken hoe we dit kunnen doen door in de les te werken met voorbeelden: ‘uitgewerkte voorbeelden’, ‘contrasterende voorbeelden’, ‘modelleren van vaardigheden’, enz. Op deze manier kan je op voorhand en tijdens het schrijfproces al heel wat stap-

pen zetten om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de schrijfproducten stijgt en dat leerlingen feedback beter zullen begrijpen. We bespreken ook kort hoe je *rubrics* kunt inzetten in deze fase, wat de voordelen en beperkingen zijn, en hoe je ze toch zinvol kunt gebruiken doorheen het schrijfproces.

### 3. Geef feedback die werkt

Bouwsteen 11 in het boek *Wijze Lessen. 12 bouwstenen voor effectieve didactiek* (Surma e.a. 2019) luidt: “geef leerlingen feedback die aan het denken zet”. Onderzoek wijst uit dat er vier verschillende soorten feedback zijn:

1. persoonsgerichte feedback;
2. taakgerichte feedback;
3. procesgerichte feedback;
4. feedback op zelfregulatie (Hattie & Timperley 2007).

De eerste soort is minder effectief en kan negatieve effecten hebben. Leerkrachten geven vaak voornamelijk taakfeedback, maar ook feedback op het proces en op de zelfregulatie kan zeer positieve effecten hebben op het leren. Ook de timing van feedback is van belang. Geef je de feedback zo snel mogelijk? Of eerder ‘*just-in-time*’? Belangrijk is vooral dat de feedback ergens kan landen.

Hoe je het ook draait of keert, feedback is een zeer complex intermenselijk gegeven, en een zelfde opmerking kan bij twee verschillende leerlingen een heel ander effect hebben. Het is dan ook belangrijk om feedback steeds te zien als een startpunt en niet als een eindpunt.

### 4. Geef haalbare feedback (voor jezelf en voor je leerlingen)

Om af te sluiten, staan we even stil bij de werklust die feedback met zich meebrengt.

Een eerste tip is om je feedback te focussen. Je hoeft niet steeds op alles feedback te geven (hoe moeilijk dat soms ook kan zijn). Meike Korpershoek en Monica Koster geven in hun boek *Maak er geen punt van* (2020) aan dat leerlingen gemakkelijk overweldigd en ontmoedigd kunnen worden door te veel feedback. Ze zullen veel meer geneigd zullen zijn om met twee werkpunten aan de slag te gaan, dan met 25.

Verder moet je ook niet steeds individueel en schriftelijk feedback geven. Ook klassikale feedback en mondelinge feedback besparen jou werk, en kunnen heel zinvol zijn. Ook automatische feedback door een digitale tool, zoals [schrijfassistent.nl](https://schrijfassistent.nl), kan een rol spelen in het feedbackproces.

Belangrijk is om ervoor te zorgen dat het steeds de leerling is die het hardst werkt (Vanhoof & Speltinx 2021). Dat kan je doen door bijvoorbeeld in te zetten op *peer-feedback* en zelf-feedback. *Peerfeedback* kan heel wat voordelen hebben (Nicol & MacFarlane 2006). We sluiten af met een aantal concrete werkvormen voor *peerfeedback* bij schrijfproducten.

### Referenties

- Education Endowment Foundation (2023). 'Feedback | EEF'. Online raadpleegbaar op: <https://educationendowmentfoundation.org.uk/education-evidence/teaching-learning-toolkit/feedback>.
- Hattie, J. & H. Timperley (2007). "The power of feedback". In: *Review of Educational Research*, 77 (1), p. 81-112.
- Hendrick C. & R. McPherson (2017). *What does this look like in the classroom? Bridging the gap between research and practice*. Woodbridge, UK: John Catt Educational.
- Kluger, A.N. & A.S. DeNisi (1996). "The Effects of Feedback Interventions on Performance: A Historical Review, a Meta-Analysis, and a Preliminary Feedback Intervention Theory". In: *Psychological bulletin*, 119 (2), p. 254-284.
- Koster, M. & M. Korpershoek (2020). *Maak er geen punt van*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Muijs, D. & C. Bokhove (2020). 'Metacognition and Self Regulation: Evidence Review'. London: Education Endowment Foundation.
- Nicol, D.J. & D. MacFarlane-Dick (2006). "Formative assessment and self-regulated learning: A model and seven principles of good feedback practice". In: *Studies in Higher Education*, 31 (2), p. 199-218.
- Surma T., K. Vanhoyweghen, D. Sluijsmans, G. Camp, G. Muijs & P.A. Kirschner (2019). *Wijze Lessen. Twaalf bouwstenen voor effectieve didactiek*. Meppel: Uitgeverij Ten Brink.
- Vanhoof, S. & G. Speltinx (2021). *Feedback in de klas*. Leuven: Lannoo Campus.
- Winstone, N. & D. Carless (2019). *Designing effective feedback processes in higher education: A learning focused approach*. New York: Routledge.